

PELASTUSOPISTO
RÄDDNINGSTINSTITUTET

Anvisningar för begäran om räddningsmyndigheten som vittne vid bränder

Räddningsverkens anmälningsförfaranden och myndighetssamarbete vid utredning av bränder -projektets arbetsgrupp

Version 1.0 (9.2.2024)

Bild: Egentliga Finlands räddningsverk

Innehåll

1	Anvisningarnas syfte och bakgrund	3
2	Räddningsmyndigheten som vittne vid brand.....	4
2.1	Vittnets roll i förundersökningen och rättsprocessen	5
2.2	Genomförande av vittnesförhör	6
3	Frågor till vittnet	8
4	Material som hänvisats till när anvisningen utarbetades.....	13

1 Anvisningarnas syfte och bakgrund

I projektet *Pelastuslaitosten ilmoitusmenettelyt ja viranomaisyhteistyö palojen tutkinnassa* (Räddningsverkens anmälningsförfaranden och myndighetssamarbete vid utredning av bränder, 2022–2024) som genomfördes av Räddningsinstitutet och finansierades av Brandskyddsfonden utarbetades anvisningar för att begära ett sakkunnigutlåtande av räddningsmyndigheten. I detta sammanhang framkom att *gränsdragningen och arbetsfördelningen mellan den sakkunniga och vittnet behöver förtydligas*. Därför ansågs det nödvändigt att utöver anvisningarna för sakkunnigutlåtande även utarbeta anvisningar om räddningsmyndighetens roll som vittne.

I praktiken tjänar denna anvisning särskilt

- polismyndigheter som begär vittnesmål
- räddningsmyndigheter som avger vittnesmål.

Följande personer har deltagit i utarbetandet av anvisningarna:

- Dan Frände, prof. em. i straff- och processrätt, Helsingfors universitet
- Pasi Hyyryläinen, kriminalöverkonstapel, polisinspektionen i Östra Nyland
- Mika Kupiainen, operativ chef, brandutredare, Birkalands räddningsverk
- Markku Laakso, undersökningsledare, polisinspektionen i Inre Finland
- Knut Lehtinen, ledande brandinspektör, brandutredare, Egentliga Finlands räddningsverk
- Päivi Mäkelä, forskare, Räddningsinstitutet
- Aino Myyrä, kriminalingenjör, Centralkriminalpolisen
- Pasi Paloluoma, brandchef, brandutredare, Egentliga Finlands räddningsverk
- Antti Saarinen, brandinspektör, brandutredare, Södra Savolax räddningsverk
- Pertti Sovelius, polisinspektör, Polisstyrelsen
- Timo Uola, kriminalingenjör, Centralkriminalpolisen
- Kimmo Virtanen, distriktsåklagare, biträdande chef, Västra Finlands åklagardistrikt

En förteckning över material som använts vid utarbetandet av utlåtandeanvisningarna finns i slutet av anvisningen.

De teman som behandlas i vittnesutsagan beror naturligtvis på det aktuella fallet. I den här anvisningens tredje huvudkapitel har man i kronologisk ordning sammanställt teman/frågor som kan utnyttjas både när utlåtanden begärs och när de utarbetas. I detta sammanhang har man utnyttjat

- anvisningen *Pelastusviranomaisen lausunto poliisin palonsyöntutkintaa varten* (Räddningsmyndighetens utlåtande för polisens utredning av brandorsak) som utarbetats av Helsingfors räddningsverk i samarbete med polisinspektionen i Helsingfors
- Pasi Paluomas avsnitt *Rakennuspalon tutkinta* i verket Huttu et al. (2022): *Rakennuspalon sammutus*.

2 Räddningsmyndigheten som vittne vid brand

I regel kan tudelningen mellan ett vittne och en sakkunnig beskrivas på följande sätt:

- parter, vittnen och bevisföremål fungerar som *bevis på fakta*
- den sakkunniga däremot vittnar om *erfarenhetssatser* (Rautio & Frände 2020, 237).

Vittnets observationer och minnesbilder är i allmänhet unika. Byte av vittne till en annan informationskälla leder i allmänhet till att bevisningen blir lidande. (Rautio & Frände 2020, 243.)

Med tanke på bränder är det i allmänhet räddningsledaren som är det centrala vittnet och som har den bästa lägesbilden i fråga om hela händelseförloppet. Dessa uppgifter gäller bland annat i vilket skede branden var när räddningsverket kom till platsen. Räddningsledaren ska också vara bäst informerad om observationer som gjorts av andra som deltagit i räddningsverksamheten (Paloluoma 2022, 255).

Olycksrapporten i Räddningsväsendets resurs- och olycksstatistik PRONTO är ur räddningsledarens synvinkel ett väsentligt verktyg för att samla in observationer, få en kronologisk helhetsbild samt för att stöda minnet. Ett annat mycket bra verktyg för detta är Handboken för räddningsledare, vars mångsidiga dokumentationsmöjligheter kompletteras automatiskt med tidsstämplar. De kan emellertid inte användas som bevis, på samma sätt som man inte kan använda till exempel brottsanmälan som bevis. Räddningsledaren bör alltså höras som vittne.

Observationer som är centrala för händelsen, men som är mer punktvisa jämfört med räddningsledarens observationer, kan fås av t.ex. gruppchefen som var den första på plats (till exempel frågor om de första observationerna när enheten anlände till olycksplatsen) eller den rökdykare som var först på plats (till exempel eventuella flera antändningspunkter som observerats). När man samlar in mer punktvisa observationer för utrednings- och rättsprocessbehov kan ett muntligt mottaget och av polisen registrerat vittnesförhör vara ett mer praktiskt sätt än ett utlåtande som vittnet själv skrivit (se underkapitel 2.1). I fråga om ett vittne används för bägge benämningen *förhørsberättelse/förhørsprotokoll* (se anvisningens bilaga 1: Mall för förhørsprotokoll för vittne).

Vittnet berättar om iakttagelser i anslutning till det ärende som behandlas. Som sakkunnig fungerar däremot en brandutredare eller någon annan person med särskild kompetens och som är utbildad för sin uppgift vid räddningsverket. Den sakkunniga däremot för fram *vad som kunde ha hänt i olyckan*.

På lagstiftningsnivå fördunklas dock den tydliga indelningen i vittnen och sakkunniga i samband med bränder. Till exempel kan räddningsledaren ofta utifrån sin arbetserfarenhet eller kunskap om brandutredning bedöma vad som kunde ha hänt. I en grundlig brandutredning går man noggrant igenom räddningsverksamheten och dess skeden. Då känner brandutredaren, som först i efterhand sätter sig in i händelsekedjan, också väl till räddningsuppdragets olika faser.

Det ligger också en annan utmaning i att vittna om räddningsverksamhet. Räddningsverksamheten är kollektiv till sin natur och konsekvenserna av denna gruppdynamik bör beaktas i ett eventuellt vittnesuppdrag. Inom räddningsväsendet är keikkadiskussionen (diskussion efter uppdraget) en bra modell som syftar till att utveckla verksamheten (Keikkakeskustelu – onnettomuuskista oppiminen;

se även Lahtinen 2021). Den rekommenderade målsättningen att lära sig av olyckor och utveckla den egna verksamheten kan dock med tanke på vittnandet innebära en risk för att keikkadiskussionen eller det fria tankeutbytet efter räddningsverksamhetens uppdrag förenhetligar minnesbilderna av observationerna och på så sätt gör dem opålitligare.

Denna risk kan neutraliseras genom att inleda diskussionen med en skriftlig del som inte ändras efter diskussionen. Överlag finns det skäl att fästa uppmärksamhet vid dokumentationen av egna observationer – räddningsledare som fyller i PRONTO eller utnyttjar Handboken för räddningsledare har ett verktyg för detta, när det gäller andra som gjort observationer bör man fästa uppmärksamhet vid dokumentationen och utarbeta en praxis för detta.

Ett annat sätt att neutralisera gruppdynamikens inverkan är att höra dem som deltagit i räddningsverksamheten så snabbt som möjligt och individuellt så att de övriga räddningsgruppsmedlemmarnas åsikter inte påverkar minnesbilderna hos den person som hörs (Paloluoma 2022, 257).

I regel berättar vittnet endast om sina egna observationer. Men räddningsledaren kan i egenskap av vittne hänvisa också till exempel till andra observationer än sådana som hen själv gjort. En central fråga är då om det kan ersättas med bevisning som är *väsentligt* tillförlitligare (RB 17 kap. 8 § 4 punkten). Det är fråga om en avvägning mellan informationens kvalitet och processekonomi.

I praktiken utreder polisens undersökningsledare och utredaren bland annat i förberedande samtal vem som ska höras som vittnen i förundersökningen. I ett senare skede beslutar åklagaren i sin egen åtalsprövning vem som ska höras personligen i en eventuell rättegång. Alla vittnen som förhörts i förundersökningen kallas alltså inte automatiskt för att höras i rättegången. Om åklagaren anser att någon som har väsentlig förstahandsinformation ännu borde kallas som vittne till förundersökningen, görs en begäran om tilläggsutredning.

Vid en rättegång kan också andra parter än åklagaren kalla en person som hörts vid förundersökningen eller någon annan person till vittne.

2.1 Vittnets roll i förundersökningen och rättsprocessen

Utgångspunkten i förundersökningen och rättegången är att den sakkunniga ger ett skriftligt utlåtande och att vittnet däremot hörs muntligt (Rautio & Frände 2020, 247). Jämfört med ett vanligt ögonvittne är räddningsmyndigheten dock en yrkesutbildad person, därför är ett vanligt vittnesförhör i förundersökningen ofta inte det mest produktiva förfarandet.

Enligt 7 kap. 1 § 2 mom. i förundersökningslagen får ett vittne förhöras per telefon eller med hjälp av något annat medium för dataöverföring, om utredaren anser att detta kan ske utan olägenhet och att det inte äventyrar undersökningens tillförlitlighet. En skriftlig förhørsberättelse kan ha begärts av en myndighet som fungerar som vittne och då antecknas i förundersökningsprotokollet att förhöret har genomförts per e-post. När myndigheten fungerar som vittne är detta motiverat:

Till exempel en nätsamtals- eller e-postförbindelse kan användas på ett ändamålsenligt sätt i synnerhet om ärendets art gör det möjligt att ställa en på

förhand förberedd frågeserie som en helhet som den som förhörs också förväntas svara på utan avbrott. Användningen av sådana dataöverföringsmedier kan vara särskilt nyttigt när ärendets natur förutsätter att den förhörda både detaljerat och konsekvent utreder sådana faktahelheter där också hen eventuellt måste skaffa ytterligare information för att kunna besvara frågorna. (Fredman & Kanerva & Tolvanen & Viitanen 2020, 445.)

Det skriftliga förhörprotokollet tjänar då i praktiken rättegången, eftersom det underlättar vittnets engagemang och struktureringen av händelserna. Ur vittnets synvinkel stöder den skriftliga formen bland annat erinrandet av händelserna: föremålet för undersökningen kan ju vara ett omfattande uppdrag som genomförts för länge sedan.

Utgångspunkten för denna anvisning är att vittnet kallas till straffprocessen. Särskilt i civilmål som gäller skadestånd kan frågeställningen avvika från detta, men observationer bland annat i anslutning till arbetsfördelningen mellan de som ger utlåtanden och utredningen av den gäller också tvistemål. Det bör också noteras att fallet till en början kan ha utretts som ett brottmål. Om ett beslut om åtal eftergift fattas i fallet kan ärendet gå vidare till en civilprocess. Då kan man utnyttja det material som redan samlats in under förundersökningen, inklusive ett muntligt eller skriftligt vittnesförhör som gjorts utifrån frågeställningen som fastställts i samband med förundersökningen.

2.2 Genomförande av vittnesförhör

Vittnesförhöret upprättas på polisens standardmall (förhørsprotokoll, bilaga 1). Förhørsledaren fyller i vittnets uppgifter på personuppgiftsbladet. Vittnet bör kontrollera att de egna uppgifterna är korrekta och påpeka särskilt om hen har en eventuell spärrmarkering eller ett förbud mot utlämnande av adressuppgifter. På förhørsprotokollets första sida specificeras bland annat det brott/den händelse som förhöret gäller. På första sidan antecknas också vittnets skyldighet att hålla sig till sanningen samt osann utsaga vid myndighetsförfarande (bilaga 2).

Polisens utredare har en central roll i att instruera vittnen. Utredaren bedömer hur förhöret genomförs (personligen på polisinsättningen, per telefon eller till exempel per e-post). Ett förhör som genomförs per e-post är inte ändamålsenligt i situationer där personen för första gången är vittne, frågorna som ställs till vittnet inte är tillräckligt enkla eller om man måste lägga fram något material för vittnet. Utredaren ska också säkerställa till vilka delar vittnet berättar om sina egna observationer och till vilka delar om observationer som vittnet fått information om och som det till exempel hör till räddningsledarens uppgifter att ta emot.

Om förhöret görs per e-post ska utredaren i förhørsprotokollet anteckna de frågor som den som hörs förväntas besvara. Då upprättar vittnet en skriftlig förhørsberättelse på polisens standardmall och antecknar sina egna observationer. I praktiken kan förhørsprotokollet skickas på ett datasäkert sätt enligt polisens anvisningar och vittnet kan spara det för sig själv. I ett personligt hörande kan man begära att få ett skriftligt förhørsprotokoll i slutet av förhöret. Polisen överväger om det finns hinder för att lämna ut förhørsprotokollet och i vilket skede det överlämnas till vittnet.

Oberoende av hur vittnesförhöret har getts berättar vittnet om sina observationer vid det muntliga hörandet. Vittnet ska ha beredskap att svara på de frågor som ställs, så det är skäl att gå igenom sin

egen förhørsberättelse före rättegången. Vid rättegången kan vittnet stödja sig på sina anteckningar, men inte läsa sina svar direkt från papperen. Vittnet kan inte heller hänvisa till att förhørsprotokollet redan ingår i förundersökningsmaterialet, utan vittnet måste svara muntligt på frågorna. Särskilt räddningsledaren som hörs som vittne kan ombes upprepa hela händelseförloppet. En förhørsberättelse som avgivits vid förundersökningen kan emellertid användas vid rättegången, om den som hörs inte längre kommer ihåg alla sina iakttagelser.

3 Frågor till vittnet

I förundersökningen och rättegången utgår man ifrån att vittnet först fritt och på eget initiativ berättar om sina observationer. Därefter kan frågor ställas till vittnet.

Nedan listas *eventuella* teman som presenteras för vittnet och som kan ha relevans i fallet i fråga. Även om man har strävat efter att göra listan så heltäckande som möjligt är den inte uttömmande.

Syftet med listan som kronologiskt avvecklar olycksituationen är att underlätta både förhørsledarens och den förhörda's uppgift. I synnerhet räddningsledaren bör beakta när hen fungerar som vittne att även om alla nedanstående teman inte behandlas i förhørsprotokollet, kan det för att få en helhetsbild och uppfatta tidslinjen vara nödvändigt att gå igenom händelseförloppet ända från mottagandet av larmet.

Frågornas sammansättning och vilka uppgifter vittnet tillfrågas om under förundersökningen beror naturligtvis på fallet i fråga. Vittnet bör vara aktiv och be polisen om ett förtydligande av vilka frågor som borde behandlas och vilka observationer som är särskilt relevanta. För att vittnet ska undvika en situation där man i rätten bedömer olika vittnens (eller sakkunnigas) eventuella motstridiga åsikter, bör vittnet ta ställning endast till frågeställningen som riktas till vittnet själv. I oklara eller osäkra fall kan man av förhørsledaren kontrollera vid behov gränserna för det egna uppdraget och arbetsfördelningen i förhållande till andra vittnen (eller sakkunniga).

Till räddningsuppdragets karaktär hör att räddningsledarens fokus under situationen framför allt ligger på att rädda människor och egendom. Därför är det förståeligt att det när situationen pågår inte alltid är möjligt att observera allt det som i efterhand visar sig vara relevant med tanke på förundersökningen och rättsprocessen. Om uppgifter och observationer som är centrala för brandutredningen i samband med räddningsverksamheten, se Paloluoma (2022, 250–251).

A) Larm

- Larmtidpunkten
- Första vetskap om olyckan
- Larmad respons, eventuella tilläggsalarm
- Faktisk tid för att nå objektet (målsatt tid vs. faktisk tid för att nå objektet)
- Orsak till eventuell fördröjning (t.ex. rusning, väderförhållanden, adressuppgifternas riktighet e.d.)

B) Inledande av räddningsverksamhet

- Tidpunkt då en effektiv räddningsverksamhet inletts, med tillämpning av begreppen i *Anvisningen för planering av aktionsberedskapen inom räddningsväsendet*. Räddningsverksamhetens aktionsberedskapstid börjar när den första enheten tar emot ett larm och upphör när räddningsgruppen inleder en effektiv räddningsverksamhet. (Anvisning för planering av aktionsberedskapen inom räddningsväsendet 2012, 13) Begrepp i anslutning till aktionsberedskapen förklaras nedan i bild 1.

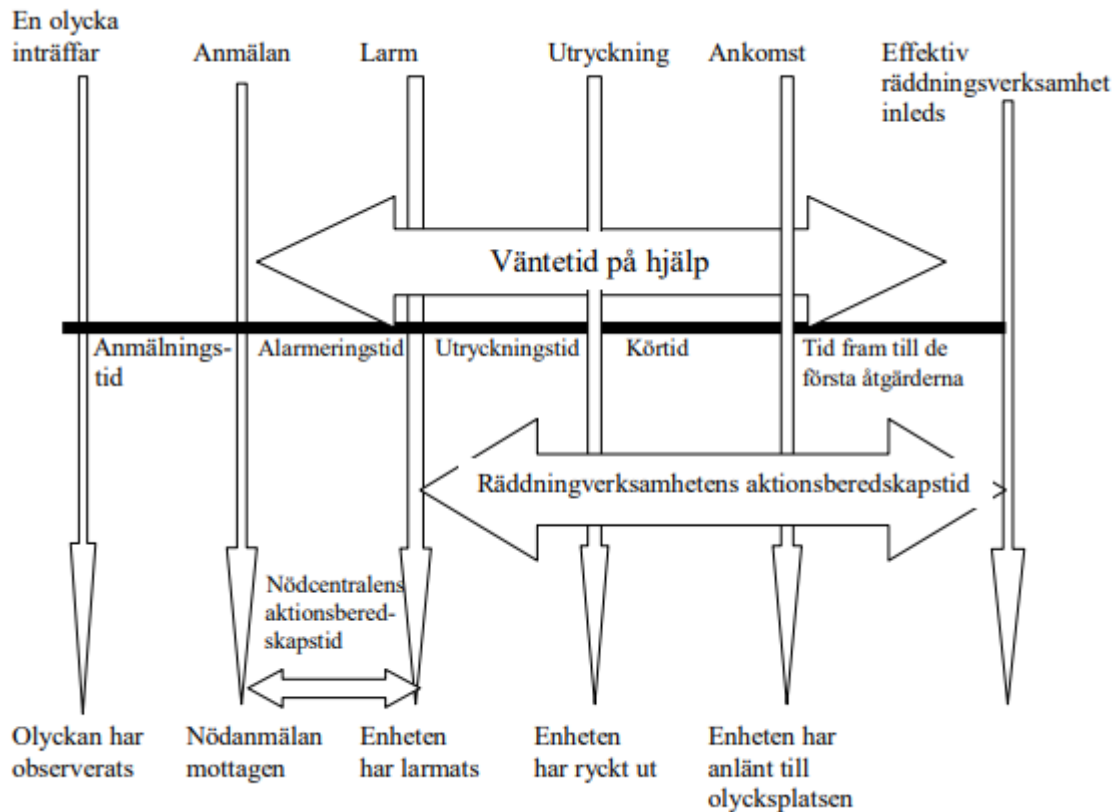

Bild 1 Begrepp för aktionsberedskapstid (källa: Anvisning för planering av aktionsberedskapen inom räddningsväsendet 2012, 13)

- De första observationerna på olycksplatsen
 - Vem gjorde de första observationerna?
 - Vad observerade personen?:
 - I vilket skede var branden när räddningsverket kom till platsen, vad brann?
 - Brandens läge: t.ex. i en byggnadsbrand, lokalen där branden fanns
 - Brandens omfattning och styrka, brandens läge och skede i olika lokaler
 - Rökbildning och lågor när räddningsverksamheten inleddes

 - Eventuellt/sannolikt antändningsområde
 - Platsen där branden har uppstått
 - Vad brann (brandbelastning)?

 - Var dörrarna eller fönstren öppna eller sönder? Fanns det andra öppningar som var antingen öppna eller som brunnit sönder?
 - Fanns det spår av inbrott?
 - Var låsen normala? Var man tvungen att bryta sig in?
 - Genom vilka rutter gick man in i byggnaden?
 - Larmade någon teknisk anordning vid ankomsten? (T.ex. brandlarm, inbrottslarm)
 - Observerades avvikande lukt på brandplatsen?

- Observerades starka ljud på brandplatsen?
- Observerades några särskilda omständigheter eller föremål? Saknades något?
- Personer som var närvarande, vad gjorde de och vad berättade de?
- De första åtgärderna på olycksplatsen:
 - Hur kom man in i fastigheten/bostaden/rummet? (Öppen dörr/nycklar (varifrån kom nycklarna?)/genom att bryta sig in)
 - Genom vilken rutt inleddes släckningen i byggnaden?
 - Vilka bränsle drivna anordningar användes i objektet i samband med att man fick tillträde till objektet?
- Eventuella avvikelser som observerats i inledningsskedet (t.ex. flera antändningspunkter, en ovanlig brandhärd, föremål som samlats på hög, exceptionellt snabb brandutveckling)

C) Räddningsverksamheten och dess konsekvenser

- Räddningsverksamhetens förlopp i huvuddrag: tyngdpunkter m.m.
- Brandens omfattning och styrka i olika lokaler under olyckan
- Hur påverkades branden av släckningen? Förändrades den under olyckan?
- Vilka attackvägar användes för räddning och släckning (förhållandena i lokalerna i fråga under attacken, attackens inverkan på förändrade förhållanden)?
- Vilka släckningstekniker användes och hur påverkade det brandens utveckling?
Släckningsröjning och dess effekt?
- Hur påverkade rökventileringen brandens utveckling?
- Vilka släckmedel användes (t.ex. skumvätska)?
- Vilka faktorer påverkade släckningen (t.ex. hinder)?
- Vilka faktorer påverkade släckningens effektivitet?
- Hur länge pågick branden och hur påverkades den av släckningen?
- Brandgasernas spridning och faktorer som påverkat den
- Brandens spridning och faktorer som påverkat den (t.ex. öppningsfaktorer, avbrott i släckvattnet)
- Påverkan av effektiv släckning i olika delar av byggnaden
- Lät man någon del av objektet brinna upp kontrollerat (t.ex. ända till begränsningslinjen)?
- Vilka röjningsåtgärder vidtogs?
 - Förflyttning av möbler e.d. (vad, varifrån, vart?)
 - Rivning av konstruktioner?
 - Användning av bränsle drivna apparater?
- Avvikande observationer under räddningsverksamheten
- Påverkades elförsörjningen eller elapparaternas funktion vid objektet under branden?
- Inspekterades andra bostäder eller lokaler i samband med räddningsverksamheten?

D) Åtgärder som vidtagits på olycksplatsen för att undvika personskador

- Hur kom personen/personerna bort från objektet och faran? Ange antal (informationen finns tillgänglig särskilt under omständigheter med ledd verksamhet)
 - Utrymning (på eget initiativ)
 - Rutter, varför valda?
 - Räddning (på eget initiativ)
 - Rutter, varför valda?
 - Evakuering (ledd verksamhet)
 - Hur utfördes evakueringen?
 - Vart evakuerades personen/personerna?
 - Nödförflyttning (ledd verksamhet)
 - Räddning (ledd verksamhet)
 - Rutter, varför valda?

- Var fanns de personer som utrymdes genom att leda dem från den farliga lokalen (evakuerade, nödförflyttade och räddade personer)?

- I vilken ställning fanns personen/personerna och hur placerar sig personen/personerna i lokalen?

- Räddade husdjur

E) Personer som eventuellt omkommit i branden

- Var fanns den person/de personer som omkom i branden
- Flyttades den person/de personer som omkom i branden?

F) Observationer av personer som varit närvarande

– indelning på ett för situationen ändamålsenligt sätt

Den mest ändamålsenliga indelningen av de närvarande beror på situationen. Nedan presenteras olika sätt som kan användas för att framföra iakttagelser om personer som varit närvarande. Det är nödvändigt att presentera uppskattningar av antalet. Minst två faktorer utgör en utmaning för detta. För det första ligger fokus i en räddningssituation i regel någon annanstans, men trots det är det viktigt att dokumentera betydelsefulla observationer. Å andra sidan kan antalet personer variera under olycksförloppet.

- Utomstående ögonvittnen
- Personer med koppling till olycksplatsen
- Delaktiga i olyckan

- Boende i byggnaden
- Övriga användare av byggnaden
- Utomstående

- Personer inuti objektet

- Personer utanför objektet

Av de personer som befann sig på olycksplatsen kan vissa personers roll redan i olyckssituationen visa sig vara åtminstone potentiellt betydelsefull. Dessa är bland annat personer som skadats eller omkommit i branden eller personer vars beteende väckt uppmärksamhet. För dessa personers del är till exempel följande frågor om observationer relevanta:

- Hur var personen/personerna klädda?
 - Personer vars beteende har väckt uppmärksamhet till exempel på grund av följande: har förhindrat räddningsverksamheten, har sökt uppmärksamhet, har anmärkningsvärt länge följt olyckssituationen e.d.
 - Vilka konkreta observationer gjordes om personens/personernas handling? (Till exempel: betedde sig förvirrat, betedde sig självdestruktivt, var inte orienterad till tid och rum, verkade berusad eller drogad)
 - Hade personen något föremål i händerna eller i den omedelbara närheten?
- Närvarande personers berättelser

4 Material som hänvisats till när anvisningen utarbetades

Litteratur och anvisningar

Fredman, Markku & Kanerva, Janne & Tolvanen, Matti & Viitanen, Marko (2020). Esitutkinta ja pakkokeinot. Alma Talent, Helsingfors.

Keikkakeskustelu – onnettomuuksista oppiminen. Projektpresentation. Finlands Brandbefälsförbunds webbplats. Tillgänglig [Keikkakeskustelu – onnettomuuksista oppiminen - SPPL](#)

[Lahtinen, Juha \(2021\). Onnettomuuksista oppimisen prosessin kehittäminen Päijät-Hämeen pelastuslaitokselle. Yrkehögskolan LAB, lärdomsprov för högre YH-examen. Tillgängligt Opinnäytetyö Juha Lahtinen \(2\).pdf \(theseus.fi\)](#)

Paloluoma, Pasi (2022). Rakennuspalon tutkinta. I verket Huttu, Ismo & Ala-Kokko, Ville & Paloluoma, Pasi & Smura, Mika & Ronkainen, Juha & Jämsä, Jani & Mustonen, Ari & Meurman, Karoliina & Hassinen, Marko: Rakennuspalon sammutus. Räddningsinstitutets publikation, A-serien: Läromedel, s. 250–258. Tillgänglig: [Rakennuspalon sammutusopas \(smedu.fi\)](#).

Pelastusviranomaisen lausunto poliisin palonsyöntutkintaa varten. Anvisning. Helsingfors stad, Räddningsverket.

Anvisning för planering av aktionsberedskapen inom räddningsväsendet. Inrikesministeriets publikationer 21/2012. Tillgänglig: [Anvisning för planering av aktionsberedskapen inom räddningsväsendet \(valtioneuvosto.fi\)](#)

Rautio, Jaakko & Frände, Dan (2020). Todistel. Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun kommentaari. 2:a förnyade upplagan. Edita Publishing, Helsingfors.

Virolainen, Jyrki & Vuorenpää, Mikko (2021). Periaatteet prosessioikeudessa. I verket Vuorenpää, Mikko & Helenius, Dan & Hietanen-Kunwald, Petra & Hupli, Tuomas & Koulu, Risto & Lappalainen, Juha & Lindfors, Heidi & Niemi, Johanna & Rautio, Jaakko & Saranpää, Timo & Turunen, Santtu & Virolainen, Jyrki: Prosessioikeus. Oikeuden perusteokset, Alma Talent, Helsingfors, s. 115–228.

Lagstiftning

FöUL förundersökningslagen 22.7.2011/805

RB rättegångsbalken 1.1.1734/4

SL strafflagen 19.12.1889/39

Bilagor till anvisningen

Bilaga 1. Mall för förhörprotokoll för vittne

Bilaga 2. Information till vittne

Bilaga 1. Mall för förhörprotokoll för vittne

PERSONBLAD
Vittne

Annan ställning

Personuppgifter	Anmälningsnummer	
	Efternamn, samtliga förnamn	Tidigare namn
	Personbeteckning	Födelse- och födelseort
	Uppgifterna kontrollerade, hur, var ☐	Medborgarskap
	Språk	
	Yrke	Födelse- eller hemkommun
	Näradress, postnummer, postanstalt	
	Telefon, e-postadress	
	Arbetsgivare	
	Arbetsgivarens näradress, postnummer, postanstalt	
	Arbetsgivarens telefon, e-postadress	
	Anteckningar, ytterligare uppgifter (uppgifter om anträffbarhet, förmyndare och dennes adress, tolk och telefonnummer)	
	Spårmarkering ☐ Ja ☐ Nej	
	Förbud mot utlämnande av adress ☐ Ja ☐ Nej	

**Förhørsprotokoll
Vittne**

Förund.prot:s sidnr

Förundersökningsprotokolls nummer

Den förhördes namn

Förhörprot:s sidnr

1

Annan ställning

1 Förhörstillfälle	Förhörplats	Förhørsdatum	Inleddes kl.
	Förhørsledare	☐ förhör per telefon ☐ förhör med hjälp av något annat medium för dataöverföring	
	Förhörsvittne	☐ närvarande då protokollet undertecknas	
2 Personuppgifter	Efternamn, samtliga förnamn	Tidigare namn	
	Uppgifterna kontrollerade, hur, var	Språk	
3 Anteckningar Förändringar som skett under förhöret anges med randanmärkning i textdelen	Brott/händelse	Anmältningsnummer	
	Övriga närvarande vid förhöret		
	Språk som använts under förhöret (om annat än på vilket förhöret nedtecknats)		
4 Underrättelser	Före förhöret har upplysts		
	☐ Den förhördes ställning vid denna förundersökning är vittne FöUL 4:9		
	Vittnesförbud		
	☐ Självinkrimineringsskyddet RB 17:18		
	☐ Rätten att vägra för anhöriga och närstående RB 17:17		
	☐ Om tystnadsplikten		
	☐ Statshemligheten och internationella relationer RB 17:10		
	☐ Hemligheter vid beslutsöverläggning RB 17:11		
	☐ Tjänstemän och arbetstagare hos offentliga samfund RB 17:12		
	☐ Biträdeshemligheter RB 17:13		
☐ Patienthemligheter RB 17:14			
☐ Präster i religionssamfund och andra i motsvarande ställning RB 17:16			
☐ Om rätt att undandra sig vittnesmål			
☐ Affärs- och yrkeshemligheter RB 17:19			
☐ Källskydd RB 17:20			
Andra meddelanden			
☐ Om skyldighet att hålla sig till sanningen och om osann utsaga vid myndighetsförfarande FöUL 7:8:1, SL 15:2			
☐ Om rätt att tillkalla förhörsvittne FöUL 7:11			
☐			

FÖRHÖRSBERÄTTELSE

[<Klicka och börja skriva här>](#)

Förhørsprotokoll
Vittne

Förund.prot:s sidnr

Förundersökningsprotokolls nummer

Den förhördes namn

Förhörprot:s sidnr

2

Läst, överlåten för granskning och godkänd:

Förhørsledare/Försäkrar

förhörd per telefon

Förhörsvittne

Övriga närvarande

Förhöret avslutades kl

Bilaga 2. Information till vittne

**Todistajalle ilmoitettavat asiat
(ruotsi)**

1 (1)

Ett vittne ska underrättas om följande före förhöret/det förberedande samtalet

Vittnens skyldighet att berätta vad de vet

Du ska sanningsenligt och utan att förtiga något uppge vad du vet om den sak som utreds. Du är också skyldig att lägga fram handlingar och annat bevismaterial som du innehar och som är av betydelse för förundersökningen. Att avsiktligt lämna oriktiga uppgifter i en förundersökning är en straffbar handling. Det finns endast ett fåtal undantag från vittnens skyldighet att berätta vad de vet och dessa gäller information man kommit över genom vissa yrken. Be polisen om mer information.

Rätt att vägra vittna

Du behöver inte berätta om sådant som du vet om det misstänkta brottet om det innebär att du själv eller en närstående riskerar åtal. Med närstående avses:

- din nuvarande eller tidigare maka/make/sambo (makens/makans/sambons kön har ingen betydelse, inte heller om partnerskapet är registrerat) eller nuvarande fästmö/fästman,
- en släkting till dig i rakt nedstigande eller uppstigande led (dvs dina barn, barnbarn, föräldrar, mor- och farföräldrar) och hans/hennes nuvarande eller tidigare maka/make/sambo,
- ett syskon eller syskonets nuvarande make/maka/sambo,
- dina adoptivföräldrar eller dina adoptivbarn.

Övriga skyldigheter

Var och en är skyldig att på kallelse infinna sig till förundersökning om det finns anledning att anta att han eller hon kan bidra till utredningen av ett brott eller om hans eller hennes närvaro vid en förundersökningsåtgärd annars behövs för utredningen av brottet. Den som kallas ska infinna sig på det närmaste lämpliga verksamhetsstället hos den förundersökningsmyndighet som sänt kallelsen eller på motsvarande verksamhetsställe hos någon annan förundersökningsmyndighet.

Brott som anmäls till polisen och handlingar som erhållits eller upprättats för en förundersökning är i allmänhet sekretessbelagda tills ärendet prövats vid domstol. Den som får ta del av sekretessbelagd information och hans eller hennes ombud får inte till en utomstående lämna ut eller avslöja sekretessbelagda uppgifter som gäller andra än honom eller henne själv. Brott mot tystnadsplikt är en straffbar handling.

Var och en måste uppge sina personuppgifter för polisen. Att lämna oriktiga eller vilseledande uppgifter eller att vägra lämna personuppgifter är straffbara handlingar.

Övriga rättigheter

Du har rätt att

- kalla ett förhörsvittne,
- granska din förhørsberättelse som skrivits eller sparats,
- begära att handlingar du lagt fram sekretessbeläggs: mer information om detta kan fås av domstolen eller polisen
- begära att en stödperson närvarar vid förhöret.

PELASTUSOPISTO
RÄDDNINGSSINSTITUTET